

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

ΜΑΘΗΜΑ
ΤΜΗΜΑΤΟΣ Γ.

ΙΕΡΑΣ ΚΑΤΗΧΗΣΕΩΣ

ΣΥΝΟΨΙΣ,

Πρώτον μὲν, ἐκδόθηῖσα
τῆς ἐπι τῆς Προπαιδείας
ὑπὸ ~~ΚΟΡΑΗ~~ ^{ΚΟΡΑΗ}

Νῦν δὲ πρὸς χρῆσιν τῶν Δημοτικῶν Σχολείων ἐπι-
διορθωθείσα ὑπὸ Ι. Π. Κ. ἐκδίδεται

ὑπὸ ΑΝΔΡΕΟΥ ΚΟΡΟΜΗΛΑ,

ΕΚΔΟΣΙΣ ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΟΣ.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,

Ἐκ τῆς Τυπογραφίας Ἀνδρέου Κορομηλά.
(Ὁδὸς Ἑρμοῦ, Ἀρθ. 215.)

1853.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ
ΑΘΗΝΩΝ
1934/45/9

*Ἐκ τῆς βιβλιοθήκης
τῆς κομμουνιστικῆς
ἰστορίας ἐπιτομῆς
Κορομηλά*

ΣΥΝΟΨΙΣ ΙΕΡΑΣ ΚΑΤΗΧΗΣΕΩΣ.

Η ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΕΚΘΕΣΙΣ

ΤΩΝ ΑΝΑΓΚΑΙΩΝ

Εἰς σωτηρίαν τοῦ Χριστιανοῦ.

ΕΡΩΤΗΣΙΣ. Τί εἶναι ἡ Κατήχησις;

ΑΠΟΚΡΙΣΙΣ. Κατήχησις λέγεται ἡ διδασκαλία, διὰ τῆς ὁποίας μαθηνομεν ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ τὰ ὅσα εἶναι ἀναγκαῖα πρὸς σωτηρίαν μας.

Ἐρ. Τί εἶναι καὶ εἰς τί συνίσταται ἡ σωτηρία μας;

Ἄπ. Ἡ σωτηρία μας συνίσταται εἰς τὸ νὰ ζήσωμεν ἐνάρετοι εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν, φυλάττοντες τὰ δόγματα τῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν πίστεως, καὶ νὰ γεινώμεν ἅγιοι καὶ μακάριοι εἰς τὴν μέλλουσαν, ὅπου θέλουσι ζῆ αἰωνίως καὶ εὐδαιμόνως οἱ καλοὶ χριστιανοί.

Ἐρ. Τί θέλει νὰ εἰπῆ ὁ χριστιανός;

Ἄπ. Χριστιανοὶ ὀνομάζονται ὅσοι πιστεύουσιν εἰς Θεὸν διὰ τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ αὐτοῦ, τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἔχουσι τὴν θρησκείαν, τὴν ὁποίαν αὐτὸς ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἀπεκάλυψεν εἰς τὸν κόσμον, καὶ ὅσα προσέτι εἰδίδαξεν ἀναγκαῖα πρὸς σωτηρίαν τῶν ἀνθρώπων.

Ἐρ. Ποῖα εἶναι τὰ ἀναγκαῖα πρὸς σωτηρίαν;

Ἄπ. Τὰ ἀναγκαῖα πρὸς σωτηρίαν εἶναι ἡ πίστις, ἡ ἐλπίς, ἡ ἀγάπη καὶ τὰ καλὰ ἔργα. — Ὅταν πιστεύωμεν ὀρθᾶ περὶ Θεοῦ, ἔχωμεν τὴν ἐλπίδα μας εἰς τὴν παντοδυναμίαν καὶ ἀγαθότητα αὐτοῦ, ἀγαπῶμεν τὸν Θεὸν καὶ τὸν πλησίον μας, καὶ κάμνωμεν ἔργα καλὰ, τότε εἴμεθα καλοὶ καὶ χρήσιμοι ἄνθρωποι, εὐσεβεῖς Χριστιανοί, καὶ γινόμεθα ἅγιοι καὶ μακάριοι εἰς τὴν μέλλουσαν ζωὴν.

§. Α'. Η ΠΙΣΤΙΣ.

Ἐρ. Ποῖον εἶναι τὸ πρῶτον τὸ πρὸς σωτηρίαν μας;

Ἀπ. Ἡ πρὸς τὸν Θεὸν ὀρθόδοξος πίστις.

Ἐρ. Τί εἶναι ἡ ὀρθόδοξος πίστις;

Ἀπ. Ὄρθόδοξος πίστις, καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ εἶναι τὸ νὰ πιστεύωμεν ἀδιστακτικῶς καὶ νὰ ὁμολογῶμεν ἓνα Θεὸν τρισυπόστατον· δηλαδὴ Πατέρα, Υἱὸν, καὶ Ἅγιον Πνεῦμα, Τριάδα ὁμοούσιον καὶ ἀχώριστον.

Ἐρ. Εἶναι ἀναγκαῖα ἡ πίστις εἰς σωτηρίαν μας;

Ἀπ. Ἡ πίστις εἶναι ἀναγκαιοτάτη εἰς καθένα ἄνθρωπον. Ἐπειδὴ χωρὶς τὴν πίσιν δὲν ἤμποροῦμεν νὰ εὐαρεστήσωμεν εἰς τὸν Θεόν, νὰ ζήσωμεν ἐναρέτως καὶ ἀγίως, καὶ νὰ ἀποθάνωμεν με ἐλπίδα, ὅτι θέλομεν ἀπολαύσει μακαριότητα εἰς τὴν μέλλουσαν ζωὴν.

Ἐρ. Τί λοιπὸν πρέπει νὰ πιστεύωμεν;

Ἀπ. Πρέπει νὰ πιστεύωμεν ὅσα ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐδίδαξε καὶ διὰ μέσου τῶν ἱερῶν Ἀποστόλων παρέδωκεν εἰς τὴν ἁγίαν του ἐκκλησίαν, καὶ κατ' ἐξοχήν τὰ δώδεκα ἄρθρα, τὰ ὅποια περιέχει τὸ ἅγιον Σύμβολον τῆς πίστεως ἧγουν τὸ Πιστεῖον.

Ἐρ. Ποῖον εἶναι τὸ πρῶτον ἄρθρον τοῦ συμβόλου τῆς πίστεως;

Ἀπ. Πιστεύω εἰς ἓνα Θεόν, πατέρα παντοκράτορα, ποιητὴν οὐρανοῦ καὶ γῆς, ὁρατῶν τε πάντων καὶ ἀοράτων.

Ἐρ. Ποῖον εἶναι τὸ δεύτερον;

Ἀπ. Καὶ εἰς ἓνα κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν, τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ, τὸν μονογενῆ, τὸν ἐκ τοῦ Πατρὸς γεννηθέντα πρὸ πάντων τῶν αἰώνων. Φῶς ἐκ φωτός, Θεὸν ἀληθινὸν ἐκ Θεοῦ ἀληθινοῦ γεννηθέντα, οὐ ποιηθέντα, ὁμοούσιον τῷ Πατρὶ, δι' οὗ τὰ πάντα ἐγένετο.

Ἐρ. ποῖον τὸ τρίτον;

Ἀπ. Τὸν δι' ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους, καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν κατελθόντα ἐκ τῶν οὐρανῶν, καὶ σαρκωθέντα ἐκ Πνεύματος ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς Παρθένου, καὶ ἐνανθρωπήσαντα.

Ἐρ. Ποῖον εἶναι τὸ τέταρτον;

Ἀπ. Σταυρωθέντα τε ὑπὲρ ἡμῶν ἐπὶ Ποντίας Πιλάτου καὶ παθόντα καὶ ταφέντα.

Ἐρ. Πόῃ τὸ πέμπτον;

Ἄπ. Ἰαὶ ἀναστάντα τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ κατὰ τὰς Γραφάς.

Ἐρ. Ποῖον τὸ ἕκτον;

Ἄπ. Καὶ ἀνελθόντα εἰς τοὺς οὐρανοὺς καὶ καθεζόμενον ἐκ δεξιῶν τοῦ Πατρὸς.

Ἐρ. Ποῖον τὸ ἕβδομον;

Ἄπ. Καὶ πάλιν ἐρχόμενον μετὰ δόξης κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς· οὐ τῆς βασιλείας οὐκ ἔσται τέλος.

Ἐρ. Ποῖον τὸ ὄγδοον;

Ἄπ. Καὶ εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, τὸ κύριον, τὸ ζωοποιόν, τὸ ἐκ τοῦ Πατρὸς ἐκπορευόμενον, τὸ σὺν Πατρὶ καὶ Υἱῷ, συμπροσκυνούμενον καὶ συνδοξαζόμενον τὸ λαλῆσαν διὰ τῶν προφητῶν

Ἐρ. Ποῖον τὸ ἔννατον;

Ἄπ. Εἰς μίαν, ἁγίαν, Καθολικὴν καὶ Ἀποσολικὴν Ἐκκλησίαν

Ἐρ. Ποῖον τὸ δέκατον;

Ἄπ. Ὁμολογῶ ἐν βάπτισμα εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν.

Ἐρ. Ποῖον τὸ ἐνδέκατον;

Ἄπ. Προσδοκῶ ἀνάστασιν νεκρῶν.

Ἐρ. Ποῖον τὸ δωδέκατον;

Ἄπ. Καὶ ζωὴν τοῦ μέλλοντος αἰῶνος. Ἀμήν.

Ἐρ. Ποία εἶναι ἡ περίληψις τῶν δώδεκα ἄρθρων;

Ἄπ. Ἡ περίληψις τῶν δώδεκα ἄρθρων εἶναι ἡ ἐξῆς.

Ἡμεῖς πιστεύομεν καὶ ὁμολογοῦμεν εἰς τὸ Σύμβολον τῆς πίστεως,

1 Ὅτι ὁ Θεὸς ὁ Πατὴρ εἶναι ἐκεῖνος, ὅστις ἔκαμε τὰ πάντα.

2 Ὅτι ὁ Θεὸς ὁ Υἱὸς εἶναι ὁ σωτὴρ τοῦ κόσμου.

3 Ὅτι ὁ Θεὸς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον εἶναι ὁ παρηγορητὴς καὶ ἁγιαστὴς ἡμῶν.

4 Ὅτι τὰ τρία ταῦτα πρόσωπα, Πατὴρ, Υἱὸς καὶ ἅγιον Πνεῦμα εἶναι ἐν, ἦγουν εἰς Θεὸς παντοδύναμος, πάνσοφος, ἀπειράγαθος, πανάγιος, δίκαιος.

5 Ὅτι ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἀθάνατος, καὶ μέλλει ὁ ἄνθρωπος μετὰ τὸν θάνατον νὰ ἀνταμειφθῇ κατὰ τὰ ἔργα του, εἰς μίαν ἄλλην ζωὴν μέλλουσαν καὶ αἰώνιον.

Ἡ συνήθειά, τὴν ὁποίαν οἱ ὀρθόδοξοι ἔχουσι νὰ καμνῶσι τὸν σαρ-
 ρόν των λέγοντες, α Βίς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ
 ἁγίου Πνεύματος. Ἀμήν ἢ εἶναι συντομωτάτη ὁμολογία τῆς πί-
 στως, καὶ καθημερινή ἐνθύμησις τῶν τριῶν μεγαλωτάτων τοῦ Θεοῦ
 εὐεργεσιῶν, ἡγουν τῆς πλάσεως, τῆς σωτηρίας καὶ τῆς ἀγιασσεως.

§. Β'. Η ΕΛΠΙΣ.

Ερ. Πόσον μᾶς χρειάζεται δεύτερον διὰ νὰ σωθῶμεν;

Ἀπ. Ἡ πρὸς τὸν Θεὸν ἐλπίς.

Ερ. Τί πρέπει νὰ ἐλπίζωμεν;

Ἀπ. Πρέπει νὰ ἐλπίζωμεν ὅσα ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς μᾶς διδά-
 σκει νὰ ζητῶμεν ἀπὸ τὸν οὐράνιον Πατέρα, λέγοντες τὴν Κυ-
 ριακὴν προσευχὴν.

Ερ. Ποία εἶναι ἡ κυριακὴ προσευχή;

Ἀπ. Ἡ Κυριακὴ προσευχὴ, τὴν ὁποίαν μᾶς ἐδίδαξεν αὐτὸς
 ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, εἶναι τὸ Πάτερ ἡμῶν, τὸ ὁποῖον
 περιέχει ἕξ ζητήματα.

1 Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς! ἀγιασθήτω τὸ ὄνομά σου.

2 Ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου.

3 Γενηθήτω τὸ θέλημά σου, ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς.

4 Τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δὸς ἡμῖν σήμερον.

5 Καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφίε-
 ρομεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν.

6 Καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν. Ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς
 ἐπὶ τοῦ πονηροῦ. Ἀμήν.

Ερ. Ποία εἶναι ἡ περιληψὶς τῶν ἕξ τούτων ζητημάτων.

Ἀπ. Ἡ περιληψὶς τῶν ἕξ τούτων ζητημάτων εἶναι ἡ ἐξῆς.

Ἡμεῖς ἐλπίζομεν καὶ ζητοῦμεν ἀπὸ τὸν Θεὸν νὰ μᾶς δώσῃ

1. Τὴν χάριν νὰ τὸν γνωρίσωμεν ἀπὸ ἡμέραν εἰς ἡμέραν πε-
 ρισσότερον, νὰ τὸν ἀγαπῶμεν καὶ νὰ τὸν τιμῶμεν μετὰ τὴν ἁγίαν
 ἡμῶν ζωὴν.

2 Συγχώρησιν τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, καὶ δύναμιν ν' ἀντιστε-
 κώμεθα εἰς τοὺς πειρασμούς.

3 Ἐλευθέρωσιν ἀπὸ ὅλα τὰ κακὰ, καὶ τὴν αἰώνιαν μακαριότητα εἰς τοὺς οὐρανοὺς.

Μᾶς εἶναι συγχωρημένον προσέτι νὰ ἐλπίζωμεν ἀπὸ τὰ πρόσκαιρα ἀγαθὰ, τότε μόνον, ὅσα καθημερινῶς μᾶς εἶναι ἀναγκαῖα εἰς τὸ νὰ ζῶμεν.

Ἐρ. Τί μᾶς χρειάζεται διὰ ν' ἀπολαύσωμεν τὰ ὅσα ἐλπίζομεν.

Ἄπ. Διὰ ν' ἀπολαύσωμεν ὅσα ἐλπίζομεν παρὰ Θεοῦ, πρέπει νὰ προσευχώμεθα πρὸς αὐτόν ἡγουν ἔχοντες τὰς ἐλπίδας μας εἰς τὴν ἀγαθότητα καὶ εὐσπλαγγίαν τοῦ Θεοῦ, χρεωστοῦμεν νὰ τὸν παρακαλῶμεν μετ' εὐλαβείας καὶ ταπεινώσεως νὰ μᾶς χαρίξῃ τὰ ἐλπιζόμενα ἀγαθὰ καὶ συμφέροντα εἰς ἡμᾶς.

Ἐρ. Ποίᾳ προσευχᾷ πρέπει νὰ λέγωμεν;

Ἄπ. Ὁ χριστιανὸς χρεὸς ἔχει ἀφευκτον προσευχόμενος κατὰ μόνας νὰ λέγῃ τοῦλάχιστον Α'. τὸ, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς. Β'. Τὴν Κυριακὴν προσευχὴν. Γ'. Τὸ ἅγιον σύμβολον, ἡγουν τὸ Πιστεύω καὶ Δ'. Τὸν ἀσπασμὸν τοῦ Ἀγγέλου.

Ἐρ. Τί θέλει νὰ εἶπῃ ἀσπασμὸς τοῦ Ἀγγέλου;

Ἄπ. Ἀσπασμὸς τοῦ Ἀγγέλου λέγεται τὸ χαιρέτισμα, τὸ ὁποῖον ὁ Ἄγγελος Γαβριὴλ ἔκαμεν εἰς τὴν Παναγίαν Θεοτόκον, ὅτε τὴν εὐηγγελίσθη, ὅτε ἔμελλε νὰ γεννήσῃ τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ καὶ ἔλευθερωτὴν τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Ἐρ. Ποῖος εἶναι ὁ ἀσπασμὸς οὗτος;

Ἄπ. Οὗτος εἶναι τὸ, Θεοτόκε Παρθένε, τὸ ὁποῖον ἐμάθητε ὁμοῦ μετὰς λοιπὰς εὐχάς (*).

Ἐρ. εἰς ποίαν ὥραν πρέπει νὰ προσευχώμεθα;

Ἄπ. Καθεὶς χριστιανὸς χρεωστῆι ἐξαιρέτως νὰ προσεύχεται.

1 Τὴν αὐγὴν ὅταν ἐξυπνᾷ, διὰ νὰ ἐπικαλεσθῇ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ εἰς τὸ νὰ πράξῃ καλὰ τὴν ἡμέραν, καὶ νὰ ζητήσῃ τὰ ἐλπιζόμενα ἀγαθὰ.

(*) Εἰς τὸν κλάδον τοῦ μαθήματος τῆς Χριστιανικῆς Διδασκαλίας μανθάνουσι τὰ παιδία ἰδίως καὶ τινες ἐκ τῶν συνήθων προσευχῶν, αἱ ὁποῖαι συστήνουσι τὸ πρῶτον τμήμα τοῦ μαθήματος τούτου ("Ἴδε τὴν ἐπὶ τούτῳ τυπωθεῖσαν συλλογὴν.)

2 Τὸ ἐσπέρας, ὅταν ὑπάγῃ νὰ κοιμηθῆ, διὰ νὰ εὐχαριστήσῃ τὸν Θεὸν δι' ὅσα ἀγαθὰ, ὡς καλὸς πατὴρ δίδει νύκτα καὶ ἡμέραν εἰς τὰ τέκνα του, καὶ νὰ τὸν παρακαλέσῃ προσέτι νὰ τὸν διαφυλάξῃ ἀπὸ κάθε κακὸν ἐκείνην τὴν νύκτα.

3 Εἰς τὸ γεῦμα καὶ εἰς τὸ δεῖπνον, διὰ νὰ εὐχαριστήσῃ τὸν Θεὸν, ὅστις μᾶς δίδει τὴν καθημερινήν μας τροφήν.

Ἔρ. Τί σημεῖον κάμνομεν προσευχόμενοι;

Ἄπ. Εἰς τὰς προσευχάς μας κάμνομεν τὸ σημεῖον τοῦ τιμίου Σταυροῦ, ἐπειδὴ ὁ σταυρὸς ἔγεινε τὸ ὄργανον τῆς σωτηρίας μας.

§. 3. Η ΑΓΑΠΗ.

Ἔρ. Ποῖον εἶναι τὸ τρίτον τὸ χρειάζομενον πρὸς σωτηρίαν μας;

Ἄπ. Ἡ Ἀγάπη.

Ἔρ. Πρὸς τίνας πρέπει νὰ ἔχωμεν τὴν ἀγάπην;

Ἄπ. Ἀγάπην πρέπει νὰ ἔχωμεν πρῶτον πρὸς τὸν Θεὸν τὸν πλάσῃν μας, καὶ δευτέρον πρὸς τὸν πλησίον μας. Ὅσκις δὲν ἀγαπᾷ τὸν πλησίον του, ἕχουν τὸν ὅμοιον του ἀνθρώπον, τὸν ὁποῖον βλέπει καθ' ἡμέραν, εἶναι δυνατὸν νὰ ἀγαπᾷ τὸν Θεόν, τὸν ὁποῖον δὲν εἶδε ν, οὐδὲ δύναται νὰ ἰδῆ ποτὲ εἰς τοῦτον τὸν κόσμον (*);

Ἔρ. Εἰς τί συνίσταται ἡ πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπη;

Ἄπ. Ἡ πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπη συνίσταται εἰς τὸ νὰ φυλάττωμεν τὰς ἐντολάς του, διὰ νὰ κάμνωμεν ἐκεῖνα τὰ καθήκοντα, εἰς τὰ ὁποῖα μᾶς καθυπέβαλε, τούτέστι τὰ καλὰ ἔργα.

Ἔρ. Εἰς τί συνίσταται ἡ πρὸς τὸν πλησίον;

Ἄπ. Ἡ πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπη συνίσταται εἰς τὸ νὰ κάμνωμεν εἰς αὐτὸν ὅσον καλὸν ἠμποροῦμεν, καὶ οὐδέποτε κακὸν κανέν.

Ἔρ. Ποῖαι εἶναι αἱ ἐντολαὶ τῆς ἀγάπης;

Ἄπ. Διὰ τὴν πρὸς ἡμᾶς ἀγάπην ὁ Θεὸς μᾶς ἔδωκε τὰς ἐντολάς, καὶ εἰς αὐτάς δὲν προστάζει ἄλλο παρὰ ἀγάπην, καὶ νὰ κάμνωμεν τὰ ἔργα τῆς ἀγάπης.

Ἔρ. Ποῖαι εἶναι αἱ ἐντολαὶ τῆς ἀγάπης;

Ἄπ. Αἱ ἐντολαὶ τῆς ἀγάπης εἶναι δύο.

(*) Θεὸν οὐδεὶς εώρακε πώποτε. Ἰωάν.

Ἐρ. Ποία εἶναι ἡ πρώτη;

Ἀπ. Νὰ ἀγαπᾶς Κύριον τὸν Θεόν σου ἐξ ὅλης σου τῆς ψυχῆς, ἐξ ὅλης σου τῆς καρδίας, καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου.

Ἐρ. Ποία εἶναι ἡ δευτέρα;

Ἀπ. Νὰ ἀγαπᾶς τὸν πλησίον σου, ὡσὰν τὸν ἑαυτὸν σου εἰς τὰς δύο ἐντολὰς ταύτας στέκεται ὁλος ὁ νόμος, καὶ μετὴν φιλαξίν αὐτῶν γίνονται ὅλα τὰ καλὰ ἔργα.

Ἐρ. Ποῖαι ἄλλαι ἐντολαὶ ὅμοιαι εἶναι;

Ἀπ. Εἶναι καὶ ἄλλαι δύο ἐντολαὶ ὅμοιαι μετὰ τὰς ἀνωτέρω, τὰς ὁποίας καὶ τὸ Ἱερὸν Εὐαγγέλιον μᾶς διδάσκει, καὶ αὐτὸς ὁ ὁρθὸς λόγος μᾶς ὑπαγορεύει.

Ἐρ. Ποῖαι εἶναι αὐταί;

Ἀπ. Ὅτι μισῆς μὴ τὸ κάμνης εἰς ἄλλον.

Ὅτι θέλῃς νὰ σοῦ κάμνουν οἱ ἄλλοι, κάμνε καὶ σὺ εἰς αὐτούς.

§. Δ'. ΤΑ ΚΑΛΑ ἜΡΓΑ.

Ἐρ. Ποῖον εἶναι τὸ τέταρτον ἐκ τῶν χρειαζομένων εἰς σωτηρίαν μας;

Ἀπ. Τὰ καλὰ ἔργα.

Ἐρ. Πῶς εἰμποροῦμεν νὰ κάμνωμεν τὰ καλὰ ἔργα;

Ἐρ. Εἰμποροῦμεν νὰ κάμνωμεν καλὰ ἔργα, ἂν φυλάττωμεν τὰς ἐντολὰς τοῦ νόμου τοῦ Θεοῦ καὶ τὰς τῆς ἁγίας αὐτοῦ Ἐκκλησίας, καὶ ἂν κάμνωμεν προσέτι καὶ τὰ ἔργα τῆς ἐλεημοσύνης.

Ἐρ. Ποῖαι εἶναι αἱ ἐντολαὶ τοῦ νόμου τοῦ Θεοῦ;

Ἀπ. Αἱ ἐντολαὶ τοῦ νόμου τοῦ Θεοῦ εἶναι ἐκεῖναι, τὰς ὁποίας αὐτὸς ὁ Θεὸς ἔδωκεν εἰς τὸν προφήτην Μωϋσῆν ἐπὶ τοῦ ὄρους Σινᾶ.

Ἐρ. Ποῖαι εἶναι;

Ἀπ. Εἶναι δέκα, διὰ τοῦτο ὀνομάζονται καὶ Δεκάλογος.

Ἐρ. Τί μᾶς προστάζει εἰς αὐτάς;

Ἀπ. Μᾶς προστάζει εἰς τὴν πρώτην καὶ δευτέραν νὰ γνωρίζωμεν καὶ νὰ σεβώμεθα αὐτὸν τὸν κτίστην τοῦ παντός, καὶ ὄχι νὰ προσκυνῶμεν ἢ νὰ λατρεύωμεν κανὲν κτίσμα ὡς Θεόν, καθὼς κάμνουν οἱ εἰδωλολάτραι.

Εἰς τὴν τρίτην, νὰ μὴ λαμβάνωμεν τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ εἰς μάταια πράγματα, καθὼς κάμνουν τινὲς ἀστόχαστα ὁμόνοντες

εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ εἰς πίστιν ἢ βεβαίωσιν των λόγων των.
 Εἰς τὴν τετάρτην νὰ φυλάττωμεν τὰς Κυριακὰς ἐκάστης ἐβδομάδος.

Εἰς τὴν πέμπτην, νὰ τιμῶμεν τοὺς γονεῖς μας καὶ νὰ τοὺς ὑπακούωμεν.

Ἐρ. Τί μᾶς προστάζει εἰς τὰς λοιπὰς;

Ἄπ. Εἰς τὴν ἕκτην, νὰ μὴ φονεύωμεν, ἤγουν νὰ μὴ σκοτῶ-
 νωμεν ἢ νὰ βλάπτωμεν κανένα.

Εἰς τὴν ἑβδόμη, νὰ μισῶμεν καὶ νὰ ἀποφεύγωμεν τὴν μοι-
 χεῖαν καὶ πᾶσαν ἀσελγείαν.

Εἰς τὴν ὄγδοην, νὰ μὴ κλέπτωμεν τοῦτέστι νὰ μὴ πέρνω-
 μεν κρυφίως ἢ με ἀπάτην ἢ με βίαν καὶ ἀδικίαν τὰ ξένα πράγ-
 ματα, καὶ τὰ ἰδιοποιούμεθα.

Εἰς τὴν ἐνάτην, νὰ μὴ ψευδομαρτυρῶμεν πρὸς ἀδικίαν καὶ
 βλάβην τοῦ πλησίον μας.

Εἰς τὴν δεκάτην, μᾶς προστάζει τέλος νὰ μὴ ἐπιθυμῶμεν τὰ
 ξένα πράγματα, μηδὲ νὰ φθονῶμεν τὸν πλησίον μας διὰ τὴν εὐ-
 τυλίαν του.

Ἐρ. Ποῦ εὐρίσκονται γραμμéνοι αἱ δέκα ἐντολαί;

Ἄπ. Αἱ δέκα ἐντολαί εἶναι γραμμéνοι εἰς τὴν παλαιάν Γραφήν.

Ἐρ. Ποία εἶναι ἡ πρώτη;

Ἄπ. Ἐγὼ εἰμι Κύριος ὁ Θεὸς σου οὐκ ἔσονταί σοι θεοὶ ἕτεροι
 πλὴν ἐμοῦ.

Ἐρ. Ποία ἡ δευτέρα;

Ἄπ. Οὐ ποιήσεις σεαυτῷ εἰδῶλον, οὐδὲ παντὸς ὁμοίωμα, ὅσα ἐν
 τῷ οὐρανῷ ἄνω καὶ ὅσα ἐν τῇ γῇ κάτω, καὶ ὅσα ἐν τοῖς ὕδασιν ὑπο-
 κάτω τῆς γῆς· οὐ προσκυνήσεις αὐτοῖς, οὐδὲ μὴ λατρεύσεις αὐτοῖς.

Ἐρ. Ποία ἡ τρίτη;

Ἄπ. Οὐ λήψῃ τὸ ὄνομα Κυρίου τοῦ Θεοῦ σου ἐπὶ ματαίῳ.

Ἐρ. Ποία ἡ τετάρτη;

Ἄπ. Μνήσθητι τὴν ἡμέραν τῶν Σαββάτων ἀγιάζειν αὐτήν. Ἐξ
 ἡμέρας ἑργῶ, καὶ ποιήσεις πάντα τὰ ἔργα σου· τῇ δὲ ἡμέρᾳ τῇ
 ἑβδόμῃ, Σάββατα Κυρίῳ τῷ Θεῷ σου.

Ἐρ. Ποία ἡ πέμπτη;

Ἀπ. Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου, ἵνα εὖ σοὶ γένηται, καὶ ἵνα μακροχρόνιος γένη ἐπὶ τῆς γῆς.

Ἐρ. Ποία ἡ ἕκτη;

Ἀπ. Οὐ φονεύσεις;

Ἐρ. Ποία ἡ ἑβδόμη;

Ἀπ. Οὐ μοιχεύσεις.

Ἐρ. Ποία ἡ ὄγδοη;

Ἀπ. Οὐ κλέψεις.

Ἐρ. Ποία ἡ ἐνάτη;

Ἀπ. Οὐ ψευδομαρτυρήσεις κατὰ τοῦ πλησίον σου μαρτυρίαν ψευδῆ.

Ἐρ. Ποία ἡ δεκάτη;

Ἀπ. Οὐκ ἐπιθυμήσεις τὴν γυναῖκα τοῦ πλησίον σου οὐκ ἐπιθυμήσεις τὴν οἰκίαν τοῦ πλησίον σου, οὔτε τὸν ἀγρόν αὐτοῦ, οὔτε τὸν παῖδα αὐτοῦ, οὔτε τὴν παιδίσκην αὐτοῦ, οὔτε τοῦ βοῦς αὐτοῦ, οὔτε τοῦ ὑποζυγίου αὐτοῦ, οὔτε παντὸς κτήνους αὐτοῦ, οὐδ' ὅσα τῷ πλησίον σου ἐστί.

Ἐρ. Ποία εἶναι αἱ ἐντολαὶ τῆς Ἐκκλησίας;

Ἀπ. Αἱ ἐντολαί, τὰς ὁποίας μᾶς προστάζει ἡ ὀρθόδοξος ἡμῶν Ἐκκλησία, εἶναι αἱ ἀκόλουθοι.

1 Νὰ φυλάττωμεν καὶ νὰ ἀγιάζωμεν τὰς διωρισμένας ἑορτάς.

2 Νὰ ἀκούωμεν μὲ εὐλάβειαν τὴν ἱεράν λειτουργίαν καθ' ὅλας τὰς Κυριακὰς καὶ λοιπὰς ἑορτάς τοῦ χρόνου.

3 Νὰ ἐξομολογώμεθα καὶ νὰ μεταλαμβάνωμεν τῶν ἀχράντων μυστηρίων τέσσαρας φορές τὸν χρόνον.

4 Νὰ νηστεύωμεν τὰς διωρισμένας τεσσαρακοστὰς καὶ πᾶσαν Τετάρτην καὶ Παρασκευήν.

5 Νὰ μὴ κάμνωμεν γάμους εἰς καιροὺς, κατὰ τοὺς ὁποίους ἡ Ἐκκλησία δὲν συγχωρεῖ νὰ γίνωνται.

6 Νὰ τιμῶμεν τοὺς ἱερωμένους μὲ τὸ πρέπον σέβας ὡς ὑπηρετάς τοῦ Θεοῦ, καὶ παρακαλοῦντας αὐτὸν δι' ἡμᾶς.

Ἐρ. Πόσα τὰ ἔργα τῆς ἐλεημοσύνης;

Ἀπ. Τὰ ἔργα τῆς ἐλεημοσύνης ἢ τῆς πρὸς τὸν πλησίον εὐ-

σπλαγχνίας εἶναι δεκατέσσαρα, ἐκ τῶν ὁποίων ἑπτὰ λέγονται σωματικά, καὶ ἄλλα τόσα πνευματικά.

Ἐρ. Ποῖα τὰ σωματικά;

Ἄπ. Τὰ σωματικά εἶναι

- 1 Νὰ τρέφωμεν τοὺς πεινασμένους.
- 2 Νὰ ποτίζωμεν τοὺς διψασμένους.
- 3 Νὰ ἐνδύωμεν τοὺς γυμνοὺς.
- 4 Νὰ φιλοξενῶμεν τοὺς ξένους.
- 5 Νὰ βοηθῶμεν τοὺς φυλακωμένους.
- 6 Νὰ περιποιώμεθα τοὺς ἀρρώστους.
- 7 Νὰ θάπτωμεν τοὺς νεκροὺς.

Ἐρ. Ποῖα τὰ πνευματικά;

Ἄπ. Τὰ πνευματικά ἔργα τῆς εὐσπλαγχνίας εἶναι.

- 1 Νὰ συμβουλευόμεν καλῶς τοὺς ἀποροῦντας καὶ ἔχοντας
χρείαν συμβουλῆς.
- 2 Νὰ διδάσκωμεν τοὺς ἀμαθεῖς.
- 3 Νὰ διορθῶμεν τοὺς ἀμαρτωλοὺς.
- 4 Νὰ παρηγορῶμεν τοὺς τεθλιμμένους.
- 5 Νὰ συγχωρῶμεν τοὺς ἀδικοῦντας ἡμᾶς.
- 6 Νὰ ὑπομένωμεν τὰ βάρη καὶ τὰς ἀδικίας
- 7 Νὰ παρακαλῶμεν τὸν Θεὸν διὰ τοὺς ζωντανοὺς καὶ ἀπο-
θαιμένους.

Ἐρ. Τί ἄλλο εἶναι χρειάζομενον πρὸς σωτηρίαν μας;

Ἄπ. Ἐξω τῶν ὄσων εἵπαμεν ἔργων τῆς εὐσπλαγχνίας, χρειάζεται ἀκόμη ὁ χριστιανὸς νὰ ἔχη καὶ νὰ πράττῃ τὰς λεγομένας κατ' ἐξοχὴν ἀρετάς.

Ἐρ. Ποῖαι καὶ πόσαι εἶναι αἱ ἀρεταί;

Ἄπ. Αὗται εἶναι αἱ ἐξῆς ἑπτὰ.

- 1 Ἡ ταπεινότης· 2 ἡ ἐλευθεριότης· 3 ἡ σωφροσύνη· 4 ἡ ἀγάπη· 5 ἡ ἐγκράτεια· 6 ἡ ὑπομονή· 7 ἡ φιλεργία.

Ἐρ. Τί εἶναι αἱ ἀμαρτίαι;

Ἄπ. Ὅσαι πράξεις εἶναι ἐναντίαι εἰς τὰ καλὰ ἔργα λέγονται

ἀμαρτίαι, ἤγουν κακὰ ἔργα καὶ βλαβερὰ, ἀπηγορευμένα ἀπὸ τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ.

Ἐρ. Ποῖαι εἶναι αἱ θανάσιμοι ἀμαρτίαι;

Ἄπ. Ἐκείναι, αἱ ὁποῖαι εἶναι ἐναντίαι εἰς τὰς ἑπτὰ ἀρετὰς, λέγονται ἀμαρτίαι θανάσιμοι.

Ἐρ. Διὰ τί;

Ἄπ. Διότι αὐταὶ αἱ ἀμαρτίαι, ἐπειδὴ γίνονται κυρίως ἐκ κακῆς προκρίσεως, καὶ δίδουσιν ἀφορμὴν εἰς πλῆθος ἄλλων ἀμαρτιῶν, εἶναι ἀσυγχώρητοι, καὶ φέρουσι τὴν στέρησιν τῆς αἰωνίου ζωῆς, ἢ τὴν αἰώνιον κόλασιν τοῦ ἀμαρτάνοντος.

Ἐρ. Πόσαι καὶ ποῖαι εἶναι αἱ ἀμαρτίαι;

Ἄπ. Αἱ θανάσιμοι αὐταὶ ἀμαρτίαι εἶναι ἑπτὰ.

1 Ἡ ὑπερηφάνεια· 2 ἡ φιλαργυρία, ἢ ἡ πλεονεξία· 3 ἡ ἀσέλγεια· 4 ὁ φθόνος· 5 ἡ γαστριμαργία ἢ λαιμαργία· 6 ἡ ὀργή· 7 ἡ ἀργία.

Ἐρ. Εἶναι καὶ ἄλλαι;

Ἄπ. Ἄλλαι ἀμαρτίαι μεγάλαι καὶ ἀσυγχώρητοι εἶναι πολλαὶ (*).

(Α'. Αἱ λεγόμεναι κατὰ τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἀμαρτίαι, ἤγουν·

1 Νὰ νομίζῃ τις, ὅτι εἰμπορεῖ νὰ σωθῇ χωρὶς καλὰ ἔργα, ἢ νὰ ἀμνηστῆσιν ἐκούσιως στοχαζόμενος μὲ ἀσθάδειαν, ὅτι ὁ Θεὸς θέλει τοῦ συγχωρήσει τὰς ἀμαρτίας διὰ τὴν εὐσπλαγχτίαν του.

2 Νὰ ἀμφιβάλλῃ περὶ τῆς εὐσπλαγγίας τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ ἀπελπίζεται. 3 Νὰ πολεμῇ τὴν ἀλήθειαν, ἐνῶ τὴν γνωρίζει. 4 Νὰ φθονῇ τὸν πλησίον δι' ὅσα καλὰ λαμβάνει παρὰ Θεοῦ. 5 Νὰ ἔχη καρδίαν ἀνίσθητον εἰς τὰς σωτηρίους νοουηθείσεις. 6 Νὰ ἐπιμένῃ μὲ πείσμα εἰς τὴν ἀμετανοήσιαν.

Ἐρ. Ποῖαι ἄλλαι ἀμαρτίαι εἶναι;

Ἄπ. Β'. Αἱ ἀμαρτίαι αἱ λεγόμεναι ἀνοσιουργήματα.

1. Ἡ αὐτοκτονία, ἤγουν τὸ νὰ σκοτώσῃ τις αὐτοπροαιρέτως τὸν ἐαυτὸν του μὲ ὁποιοδήποτε τρόπον. 2 Ἡ ἀβύσικος σαρκικὴ μίσησις.

3 Ἡ καταδυναστεία τῶν πτωχῶν, χηρῶν καὶ ὀρφανῶν.

4 Ἡ ἀποκοπή τοῦ ἀξίου μισθοῦ ἐκείνων, οἵτινες ἐργάζονται δι' ἡμᾶς.

Ταῦτας τὰς ἀμαρτίας ἐνδέχεται νὰ τὰς πράξῃ ἀμέσως, ἤγουν αὐτὸς ὁ ἴδιος· ἐνδέχεται ὅμως νὰ ἀμαρτήσῃ καὶ ἐμμέσως, ἤγουν γινόμενος σωματικός τῶν ἀμαρτημάτων ἄλλων ἀνθρώπων.

Ἐρ. Πότε γίνεται ὁ ἄνθρωπος συγκαινωνός ἀμαρτημάτων ξένων;

Ἄπ. Συγκαινωνός ἄλλοτρίων ἀμαρτημάτων γίνεται ὅταν.

(*). Ἴδε τὴν ἱεράν Ἱστορίαν τοῦ Γενναδίου καὶ τὴν Κατήχησιν τοῦ Δαρβάρω.

1 Συμβουλεύη άλλους εἰς ἀμαρτίαν. 2 Προστάζη άλλους νὰ ἀμαρτήσωσι. 3 Συγκατανεύη εἰς άλλων ἀμαρτήματα. 4 Παρακινήη άλλους εἰς ἀμαρτίαν. 5 Ἐπαινῆ τὰς ἀμαρτίας τῶν άλλων, ἢ τὰς αἰωπᾶ, ἢ τὰς παραβλέπη, ἢ τὰς ὑπερασπίζηται.

Ἐρ. Ποῖα ἔργα ἐν γένει εἶναι αἱ ἀμαρτίαι;

Ἄπ. Αἱ ἀμαρτίαι καὶ αἱ κακίαι, τὰς ὁποίας καθεὶς χριστιανὸς χρεωστῆν ν' ἀποφεύγη, εἶναι ἐν συντομίᾳ ὅλα τὰ κακὰ ἔργα, ὅσα βλάπτουσι τὴν τιμὴν, τὰ ὑπάρχοντα, τὸ σῶμα καὶ τὴν ζωὴν τῶν άλλων ἀνθρώπων, ἢ ἀπαστεροῦσιν αὐτὸν τὸν πράσσοντα ἀπὸ πᾶν ἀγαθόν, τὸν χωρίζουσιν ἀπὸ τὸν Θεόν, καὶ τὸν κατασταίνουσιν ἄξιον τῆς αἰωνίου καταδίκης εἰς τὴν αἰώνιον κόλασιν.

Ἐρ. Τί χρειάζεται προσέτι νὰ ἔχη ὁ χριστιανὸς πρὸς σωτηρίαν του;

Ἄπ. Ὁ χριστιανὸς διὰ νὰ σωθῆ χρειάζεταιται προσέτι τινὰ τῶν μυστηρίων τῆς ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας.

Ἐρ. Τί εἶναι τὸ μυστήριον;

Ἄπ. Τὸ μυστήριον εἶναι μία τελετὴ διατεταγαμένη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, εἰς τὴν ὁποίαν, γινομένην μὲ σημεῖα ὀρατὰ, χύνει ὁ Θεὸς δι' αὐτῶν τῶν σημείων τὴν ἀόρατον αὐτοῦ χάριν καὶ τὸν ἁγιασμὸν εἰς τὰς καρδίας τῶν πιστῶν διὰ τοῦ παναγίου Πνεύματος.

Ἐρ. Πῶς εἶναι τὰ μυστήρια;

Ἄπ. Αὐτὰ τὰ μυστήρια, τὰ ὁποῖα αὐτὸς ὁ Σωτὴρ ἡμῶν παρέδωκεν εἰς τοὺς Ἀποστόλους, εἶναι ἑπτὰ.

1 Τὸ Βάπτισμα 2 τὸ ἅγιον Μῦρον. 3 ἡ Μετάληψις. 4 ἡ Μετάνοια 5 τὸ Εὐχέλαιον 6 ἡ Ἰερωσύνη 7 ὁ γάμος.

Ἐρ. Τί εἶναι τὸ βάπτισμα;

Ἄπ. Τὸ βάπτισμα εἶναι τὸ μυστήριον τῆς πνευματικῆς ἀναγεννήσεως τοῦ χριστιανοῦ εἰς ἄφεσιν ἀμαρτιῶν, μάλιστα τῆς προπατορικῆς ἀμαρτίας, ἡ ἡγουν τῆς παρακοῆς τοῦ Ἀδάμ.

Ἐρ. Πόθεν παρελάβομεν τὸ βάπτισμα;

Ἄπ. Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐβαπτίσθη ὑπὸ τοῦ Προδρόμου εἰς τὸν Ἰορδάνην, καὶ διέταξε τοὺς Ἀποστόλους νὰ ὑπάγουν νὰ διδάξωσι τὴν πίστιν εἰς ὅλον τὸν κόσμον βαπτίζοντας τοὺς πιστευόντας, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, λέγων ὅτι ὅστις πιστεύσῃ καὶ βαπτισθῆ, θέλει σωθῆ.

Ἐρ. Τί εἶναι τὸ ἅγιον μῦρον;

Ἄπ. Τὸ ἅγιον Μῦρον εἶναι τὸ Μυστήριον τοῦ χρίσματος, διὰ τοῦ ὁποίου ὁ βαπτιζόμενος λαμβάνει τὰ χαρίσματα τοῦ ἁγίου Πνεύματος,

Ἐρ. Πόσα εἶναι τὰ χαρίσματα τοῦ ἁγίου πνεύματος;

Ἀπ. Τὰ χαρίσματα εἶναι ἑπτὰ.

1 Σοφία· 2 Σύνεσις· 3 Βουλή· 4 Ἴσχυς· 5 Γνωσις· 6 Εὐσέβεια·
7 Φόβος Θεοῦ.

Ἐρ. Τί εἶναι ἡ μετάληψις;

Ἀπ. Ἡ μετάληψις, ἢ ἡ θεία κοινωνία εἶναι μυστήριον, εἰς τὸ ὁποῖον ὁ Χριστιανὸς μεταλαμβάνει αὐτὸ τὸ σῶμα καὶ αἷμα τοῦ Χριστοῦ, ὑπὸ τὰ εἶδη τοῦ ἄρτου καὶ τοῦ οἴνου (τοῦ κρασίου), τὰ ὁποῖα εὐλογούμενα ὑπὸ τοῦ Ἱερέως εἰς τὴν θείαν λειτουργίαν, μετουσιώνονται, ἤγουν μεταβάλλονται εἰς αὐτὸ τὸ σῶμα καὶ αἷμα τοῦ σωτῆρος ἡμῶν, διὰ νὰ μεταλαμβάνωμεν εἰς ἄφρασιν τῶν ἁμαρτιῶν μας καὶ εἰς ζωὴν αἰώνιον.

Ἐρ. Πόθεν ἔχομεν τὸ μυστήριον τοῦτο;

Ἀπ. Εἰς τὸν μυστικὸν δεῖπνον παρέδωκεν ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς τὸ μυστήριον τοῦτο εἰς τοὺς Ἀποστόλους. Διότι τότε ἐπῆρε τὸν ἄρτον, καὶ ἄφου εὐχαρίστησε, τὸν ἔκοψε καὶ ἔδωκεν εἰς αὐτοὺς εἰπὼν· λάβετε, φάγετε· τοῦτο εἶναι τὸ σῶμά μου.

Παρομοίως ἐπῆρε καὶ τὸ ποτήριον μετὰ τὸν οἶνον, καὶ τοὺς ἔδωκεν εἰπὼν· πίετε ἀπὸ αὐτοῦ ὄλοι· τοῦτο εἶναι τὸ αἷμά μου. Ὅστις τρώγει τὸ σῶμά μου, καὶ πίνει τὸ αἷμά μου, μένει εἰς ἐμὲ, καὶ ἐγὼ εἰς αὐτόν.

Ἐρ. Τί εἶναι ἡ μετάνοια;

Ἀπ. Ἡ μετάνοια εἶναι τὸ μυστήριον, διὰ τοῦ ὁποῖου ὁ ἐξομολογούμενος εἰς πνευματικὸν τὰς ἁμαρτίας του, καὶ μετανοῶν ἐλικρινῶς ἔτι ἡμαρτε, λαμβάνει παρὰ τοῦ Θεοῦ τὴν συγχώρησιν διὰ τοῦ πνευματικοῦ πατρὸς.

Ἐρ. Τί εἶναι τὸ εὐχέλαιον;

Ἀπ. Τὸ εὐχέλαιον εἶναι μυστήριον, εἰς τὸ ὁποῖον ὁ ἱερεὺς, χρίων τὸν ἀσθενῆ μετὰ τὸ ἔλαιον, παρακαλεῖ τὸν Θεὸν νὰ ἰατρεύσῃ τὸν πάσχοντα, καὶ νὰ τοῦ συγχωρήσῃ τὰς ἁμαρτίας.

Ἐρ. Τί εἶναι ἡ ἱερωσύνη;

Ἀπ. Ἡ ἱερωσύνη εἶναι μυστήριον, εἰς τὸ ὁποῖον οἱ Ἱερεῖς καὶ λειτουργοὶ τῆς Ἐκκλησίας, χειροτονοῦμενοι ὑπὸ τοῦ ἀρχιερέως, λαμβάνουν πνευματικὴν χάριν παρὰ Θεοῦ, ὥστε νὰ δύνανται νὰ ἐκτελῶσιν ἄξιως τὰ μυστήρια καὶ νὰ ποιμαίνωσιν ὀρθῶς τὸ ποίμνιον τοῦ Χριστοῦ.

Ἐρ. Τί εἶναι ὁ γάμος;

Ἀπ. Ὁ γάμος εἶναι μυστήριον, κατὰ τὸ ὁποῖον ὁ ἀνὴρ καὶ ἡ γυνὴ συζεύγονται διὰ τῆς εὐλογίας τοῦ ἱερέως εἰς νόμιμον συνοικέσιον, ὥστε νὰ ζήσωσι μετὰ πνευματικὴν καὶ σωματικὴν ὁμόνοιαν εὐσεβῶς καὶ θεαρίστως.

Ἐρ. Ποία εἶναι ἡ περιλήψις τῶν μαθημάτων τῆς Ἱερᾶς Κατηχήσεως;

Ἄπ. Ἰδοὺ ἡ περιλήψις τῶν μαθημάτων τῆς Ἱερᾶς Κατηχήσεως, τὰ ὁποῖα καὶ σεῖς πρέπει, ὡς χριστιανοὶ, νὰ μάθετε κατὰ τὸ παρὸν, καὶ νὰ βάλλετε εἰς πρᾶξιν, ἂν θέλετε νὰ ζῆτε εἰς τὴν παρούσαν ζωὴν θεοσεβῶς, καὶ δικαίως καὶ ἐναρέτως ἐνώπιον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, καὶ νὰ ἀξιοθῆτε καὶ εἰς τὴν μέλλουσαν τῆς αἰωνίου μακαριότητος.

Ἐρ. Ἀνακεφαλαιώσον τὰ χρειαζόμενα πρὸς σωτηρίαν;

Ἄπ. Τὰ χρειαζόμενα εἰς ἐνάρετον ζωὴν καὶ ψυχικὴν σωτηρίαν εἶναι ἡ πίστις, ἡ ἐλπίς, ἡ ἀγάπη, καὶ τὰ καλὰ ἔργα. Χωρὶς τῶν καλῶν ἔργων ἡ πίστις δὲν μᾶς ὠφελεῖ, χωρὶς πίστεως, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐλπίζωμεν τίποτε παρὰ Θεοῦ· χωρὶς ἀγάπης δὲν δυνάμεθα νὰ ἔχωμεν πίστιν, οὐδὲ νὰ κάμνωμεν ἔργα καλὰ καὶ θεάρεστα.

Ἐρ. Τί εἶναι θεάρεστα ἔργα;

Ἄπ. Καλὰ καὶ θεάρεστα ἔργα τοῦ χριστιανοῦ εἶναι ὅσα συμβάλλουν εἰς ἐκπλήρωσιν τῶν τριπλῶν χρεῶν, τὰ ὁποῖα καθεὶς ἄνθρωπος ἀπλῶς ἔχει, ὡς θέλετε μάθει καὶ εἰς τὴν ἠθικὴν.

Ἐρ. Τίνα τὰ τριπλᾶ χρέη;

Ἄπ. Τὰ τριπλᾶ χρέη ἢ καθήκοντα τοῦ ἀνθρώπου εἶναι 1 τὰ πρὸς τὸν Θεόν· 2 τὰ πρὸς ἑαυτὸν· 3 τὰ πρὸς τὸν πλησίον.

Ἐρ. Πῶς ἐκπληρόνομεν τὰ πρὸς τὸν Θεόν;

Ἄπ. Τὰ πρὸς Θεὸν ἐκπληρόνομεν διὰ τῆς προσευχῆς ἔχοντες πίστιν σταθερὰν εἰς αὐτὸν καὶ εὐσέβειαν.

Ἐρ. Τί εἶναι ἡ εὐσέβεια;

Ἄπ. Ἡ εὐσέβεια εἶναι νὰ δοξάζωμεν καὶ νὰ τιμῶμεν τὸν Θεὸν μὲ διανοήματα, λόγους καὶ πράξεις συμφώνους μὲ τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀξίας τῆς θεότητος.

Ἐρ. Πῶς τὰ πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς;

Ἄπ. Τὰ πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς χρέη ἐκπληρόνομεν, ἂν ἔχωμεν τὴν ἐγκράτειαν, καὶ ἀγωνιζώμεθα πῶς νὰ διαφυλάττωμεν τὰς σωματικὰς δυνάμεις ὑγιεῖς, καὶ πῶς νὰ ἀναπτύσσωμεν τὰς ἠθικὰς καὶ ψυχικὰς, ἥγουν νὰ προκόπτωμεν, καὶ νὰ γίνωμεν ἐνάρετοι καὶ ἀξιοὶ νὰ κάμνωμεν τὰ ὠφέλιμα καὶ καλὰ ἔργα.

Ἐρ. Πῶς τὰ πρὸς τὸν πλησίον;

Ἄπ. Τὰ πρὸς τὸν πλησίον χρέη ἐκπληρόνομεν ἔχοντες τὰς ἀρετὰς, καὶ κάμνοντες τὰ ἔργα τῆς εὐσπλαγχνίας.

Περὶ τοῦ πῶς διδάσκονται τὰ παιδία τὰ μαθήματα ταῦτα, ἴδε τὸν Νέον Ὁδηγὸν τῆς μεθόδου.

ΒΙΒΛΙΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΑ.

Εἰς χρῆσιν τῶν Δημοτικῶν Σχολείων.

1	Μικρὸν Ἀλφαβητάριον, ἢ πινακίδες τῆς Α΄. Β΄. Γ΄. καὶ Δ΄. Κλάσεως τοῦ μαθήματος τῆς Ἀναγνώσεως κατὰ τὸν Νέον Ὁδηγὸν τῆς Μεθόδου πρὸς χρῆσιν τῶν παιδῶν	7 10
2	Νέον Ἀλφαβητάριον ἢ Πινακίδες τῆς Α΄. Β΄. Γ΄. Δ΄. καὶ Ε΄. Κλάσεως τοῦ μαθήματος τῆς Ἀναγνώσεως κατὰ τὸν Νέον Ὁδηγὸν τῆς μεθόδου πρὸς χρῆσιν τῶν παιδῶν	20
3	Ἀλφαβητάριον διὰ τοὺς μαθητὰς τῆς παιδαγωγίας	25
4	Πινακίδες ἢ νέον ἀλφαβητάριον ἐκ τῶν ἐγκριμένων Πινάκων τῆς ἀναγνώσεως κατὰ νέαν μέθοδον συντεταγμένων ὑπὸ Ι. Π. Κ. Μέρ. Α΄.	55
5	Χριστιανικῆς διδασκ. μάθ. τμ. Α΄. Προσευχ.	8
6	Χριστιανικῆς διδασκ. μάθ. τμ. Β΄. ἱερ. ἱστορίας σύνοψις	25
7	Χριστιανικῆς διδασκ. μάθ. τμ. Γ΄. ἱερᾶς Κατηχῆς. σύνοψις	45
8	Περὶληψις τῶν πράξεων τῶν ἁγίων Ἀποστόλ. Πρὸς χρῆσιν τῶν ἀπανταχοῦ δημοτ. Σχολείων	40
9	Ἱστορικὴ Περὶληψις τοῦ ἱερ. Εὐαγγελίου πρὸς χρῆσιν τῶν ἀπανταχοῦ δημοτ. Σχολείων	50
10	Περὶ τοῦ Θεοῦ Νόμου ἦτοι περὶ τῶν δέκα ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ πρὸς χρῆσιν τῶν Δημ. Σχολ.	45
11	Σύνοψις τῆς ἱερᾶς Κατηχῆς, ὑπὸ Α. Κοραῆ ἕκδ. τρίτη ἐπιτηρημένη μετὰ προσθήκης γραφικῶν ὑποσημειώσεων	59

Α΄.